Dióhéjak a kis gyermekek számára.

Írta Mikszáth Kálmán.

Budapest. Légrády testvérek

Ex libris: Annie

Víg órák

a kis gyermekek számára.

Irta

Mikszáth Kálmán.

Budapest. Légrády testvérek

Reggel.

R. 81.
20.642
M67

Reggel.

Elindult égi utjára
A nap, e nagy karika.
Be is járt már jó darabot . . .
Kelj hát te is Marika.

Redőnyön át bekandikál
Aluvókra rákiált:
„Ejnye ejnye lusta népség!
Ha sok, az alvás is árt.“

Föl föl piczinyke leányom,
Aludni már nem lehet;
Hess, szaladj el csunya álom
Nyiljatok fel kék szemek.

Kis kacsódat összetéve,
Imádkozzál gyermekem:
Istenkém hogy fölvirradtam
Te neked köszönhetem.

Legyen a te neved áldott,
Ki gyujtsz világot reggel,
Adsz kenyeret és vigyázol
Reánk angyal-sereggel.

S aki jó szófogadó, az
Nem szenved fogyatékot,
Saját fiadat bizod meg:
„Vigyél neki játékot!“

Kedvencz játékaim.

Gurul, szalad az abroncsom,
Mint a nyíl oly sebesen;
Megállna ám ő kegyelme,
De egy bottal kergetem.

Ha az abroncsot megunom,
Ott van a kedves konyhám,
Kis vasaló, apró bögrék
Nyájasan nevetnek rám.

Jaj a tepsim el van törve,
Pedig be szép tepsi volt...
Bár csak jönne hamarjában
Erre is egy drótos tót.

A konyhából egy lépéssel
Átmegyek a szobába,
Ott a kis dián, a székek
S a bábuim ruhája.

Bábuim. E kis jószágok
Tinka, Katinka, Klári,
Oly kényesek, hogy őket is
Kell egy kicsit dajkálni.

Fésülgetem, öltöztetem,
Czicza hátára teszem,
De Cziczából jó nyerges ló
Nem igen lesz soha sem.

Játszom velök s ha mama hí:
„Gyere aludni lányom!"
Előbb nekik vetek ágyat
A kis játék-diványon.

Kedvencz játékaim.

Apa halászni ment.

Apám a csónakra ült, s halacskát fogni ment,
Ülök most magányosan a parton idefent.
Nézem, de már nem látom, messzire evezett,
Oda hol a Balaton a ködbe elveszett.
Hol az ég reáhajlik mint egy üvegkalap,
Az én jó apácskám ott fogja a halat.
Kedvem volt vele menni — de ő nem engedett:
„Kicsiny vagy még nem lehet, itt várasz be engemet!“
S én várom várva várom csak jönne már elém . .
Ni ahol jön! . . . Int is már a kezével felém.
Valjon hoz-e sok halat, ezüstös pikkelyest,
Pirosló kopoltyukkal, fogast harcsát vegyest?
Ha hoz viszszük mamának, mert a mama a fő:
Mi csak fogjuk a halat, de ki süti meg? Ő.

Mese a tengerről.

Hol volt hol nem volt egy tenger,
Olyan gyarló mint egy ember.
Kicsi volt otthon a medre,
Nem volt benne élni kedve.

Gondolta tehát magában,
Gyalázatos unalmában:
„Nosza kimegyek sétálni,
Egy kis világot próbálni.“

Ömlött is rögtön kifelé
Lics-locs, zug a mezők felé,
S mert vezér a tenger apó
Vele jött sok tenger lakó.

Csigák, halak, kagylók, rákok,
Nagy volt az ő boldogságok.
Nem tudhatták, hogy a tenger
Olyan gyarló mint egy ember.

Tengernek támad uj vágya,
Ejh jobb otthon az ő ágya!
„Vissza megyek, vissza biz én!“
S amint mondta, vissza is mén.

Lassan lassan vissza szalad,
S csiga, rák a parton marad,
Hol többé megélni nem tud —
. . . Igy jár ki bolond után fut.

Mezitláb futkosni.

Mezitláb futkosni.

Itt a nyárnak verőfénye,
Izzad most a kis diák,
Jaj de minek is születtek
Azok a csizmadiák!

Levetem biz én a czipőm,
Vesd hát le te is Ida.
Valóságos békó ez most...
Le nem vetni nagy hiba.

Ugy-e boldogság futkosni
Igy mezitláb szabadon?
A fűvecskék csiklándoznak
Napfény ugrál lábadon.

Hát még a langyos iszapba
Bokáig besippadni...
Jer, nyujts kezet, ha velem vagy,
Talán csak nem félsz vagy mi?...

Jer, a korálok, csigák már
Kiáltják: „Várunk! Várunk!"
Amit kihány a tenger-ár
Az mind a mi zsákmányunk.

Együtt szedjük s majd osztozunk
Tied lesz a nagyobb rész,
De kikötöm, hogy id'adod
Részedet ha hazaérsz.

Csacsi hátán.

Felülök csacsim hátára,
Laczika hadd jőjjön gyalog.
Gyü te füles, gyü te! Én most
Kiránduló utas vagyok.

Oh be gyönyörü utunk van,
Hegyek, völgyek csillámlanak
Égő zsarátnok ég ivén,
Sziporkázik a nyári nap.

A fák, virágok kaczagnak,
Dallal van az erdő tele,
Cseng, bong a nyájak kolompja
Falombok susognak bele.

Füvek között milljó bogár,
Szöcske ugrál, böde mászik,
És messze a hegyoldalon
Pásztorfiu furulyázik.

Csacsi hátán.

A horgász.

20.642

A horgász.

Eviczkél a potyka, harcsa,
Gyere kis hugocskám Marcsa!
Tegyünk férget a horogra
Találunk azt a homokba'.

Itt van ni! Rászurtam egyet,
Leeresztem a zsineget.
S ha valami megrántja lenn',
Foglyom a hal. Kiemelem.

Karácsonyfa.

Télen is virágzik egy fa,
A karácsony égi fája.
Egy fa melynek *nincs árnyéka*,
De száz ragyogó gyertyája.

Gyökere a szivekből nőtt,
Ágai szivekbe érnek . . .
Fölséges tündér fácskája
A Jézus születésének.

Minden házban egy külön fa
S mégis egy fa valamennyi,
Ki gyümölcsét nem izlelte,
Nem is voltak örömei.

Legszebb ünnep egész évben;
Mama, apa elzárkozott.
A szobában most bontják ki
Amit a Jézuska hozott.

Az ajtónál szívdobogva
Pannika és Gyurika vár,
Mig a csöngetyü megszólal:
„No gyerekek, jöhettek már!“

Karácsonyfa.

A jószivű lányka.

Kis Zsuzsika megy a boltba,
Szereti az édességet.
Mi tagadás : a boltba is
Megyen Zsuzsika avégett.

Árpaczukor, csokoládé,
Hát még a szentjánoskenyér !
A mama főztje se rosz ám,
Hanem ez mégis többet ér.

A boltban szakállas bácsi
Kinek neve olcsó János,
Derék ember, egy hatosért
Adja ami tiz krajczáros.

Egy hatosért Zsuzska zsebe
Sokféle jóval megtelik,
Vigan megyen hazafelé
S ilyenképen elmélkedik.:

„Ma nagy lakomát csinálok“ . . .
Midőn egy fiura akad,
Éhes, sovány, diderg szegény,
Sepergetve egy fal alatt.

Zsuzsika a zsebébe nyul,
S odadja mit a boltba vett,
„Te éhes vagy koldus fiu,
Én meg nyalánk csak. Ime vedd!“

Állatok a szobában.

Az állatok közül hárman
Velünk élnek a szobában;
Czicza, kutya önkedvébül,
Csak a kis cziz kedve nélkül.

Szeressétek a jó ebet,
Mert ő ér ám a legtöbbet,
Gazdájának hű szolgája,
A farkát vigan csóválja.

(Furcsa mégis, hü szolgákba'
Akad a legtöbb garázda,
S visel a száján kosarat,
Mert különben dühös, harap).

A czicza már nem oly jeles
Könnyelmü ledér kotnyeles;
Bekandikál a bögrébe,
S amit ott lát, annak vége.

Czifrálkodó haszontalan,
Pedig szép hivatala van.
Igenis a macska nagy ur,
Egerek fölött a pandur.

Hát a csizről mit beszéljek?
Egy fürge költői lélek,
A csiz, nem bánt senkit
sem,
Csak dalol dalol
édesen.

A zene otthon.

A zene otthon.

Egy-egy vasárnap délután
Vendéggel telik meg a ház.
Itt benn kedélyes, odakünn
A nyugalom csöndje tanyáz.
Csak a toronyban szól harang
Vecsernyére: „Giling! Galang!“

A kandallóban ég a tüz,
Szikrák pattognak szerte;
Ott künn a házfedeleket
A hó fehérre meszelte,
Szóval egy kedélyes napon
Kottáimat előkapom.

Apa mama s a rokonok
Már szinte türelmetlenek,
Unszolnak nógatnak egyre:
„Elő a hegedüt gyerek!“
Különösen a nagybácsi
Szól élénken: „Halljuk! Ácsi!“

Fogom aztán a hegedüt,
És rágyujtok a nótámra.
Sirdogál a kis fadarab:
„Repülj fecském ablakára.“
S mig a hurok sirnak lágyan,
Néma csönd van a szobában.

A nagyapa nem köhécsel,
Csillog a nagymama szeme,
Gondjuk elszállt messze messze,
Elkergette azt a zene.
Tündér vigyáz minden húron,
Hogy az arcz el ne boruljon.

A tél örömei.

Vig ember a tél nagyapó,
Épen olyan mint egy szabó:
Fehér ruhát szab a fáknak,
Hólepedőt a világnak.

Furcsa ember a tél apó,
Szereti, ha minden fakó.
Megállj! — mondja a pataknak,
S csörgő habjai befagynak.

„Vesszetek!“ — szól a füveknek,
S zuzmarásan összeesnek.
Mindent megdermeszt tél apó,
Kegyetlenül mint a bakó.

Mit se kimél, csak titeket,
A fürge kis gyerekeket.
Hoz mulatságban ujat mást,
Karácsonyfát és Mikulást.

*

Bár alig látni mosolyát,
Lábatokra hoz korcsolyát.
Hoz lapda helyett hógolyót,
Meleg kályhát s más egyéb jót.

*

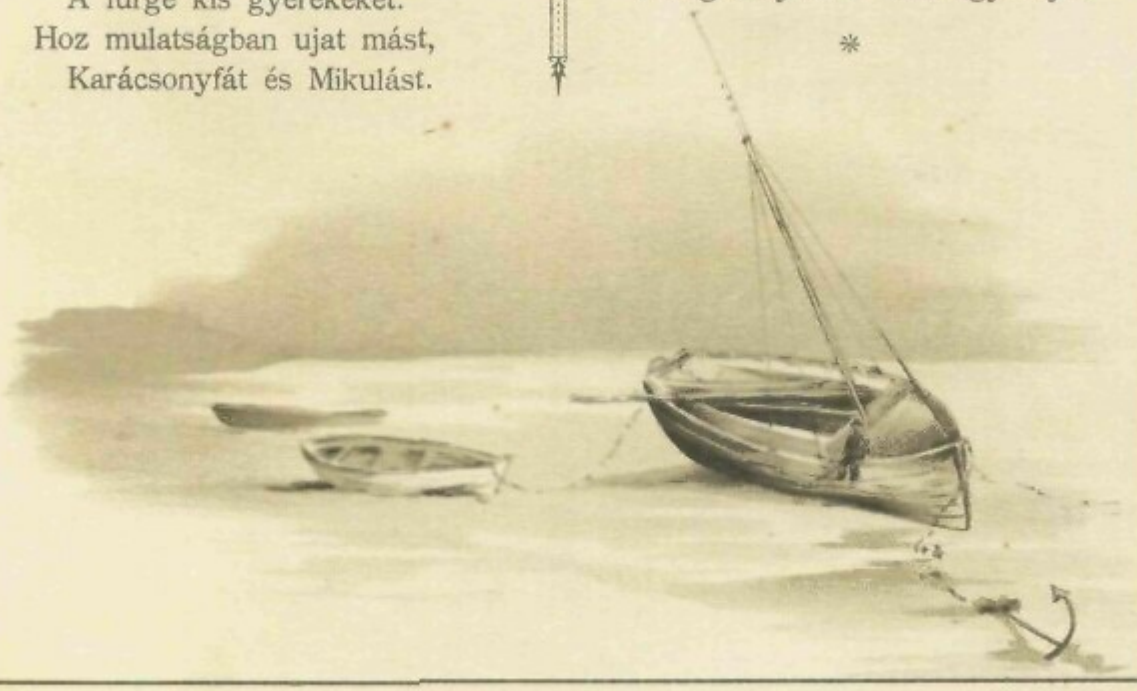

Jó éjszakát!

Elmult a nap, szürkül a táj,
Aludni gyerekek!
Madár buvik, bogár zizeg,
A béka meg brekeg.

A harmat leszáll s tündöklik
Virágok levelén,
Kigyul a lámpa, egy csillag
Ott fenn az ég ivén.

Egy denevér a falhoz koppan,
Felzug az estharang;
Soká bong a levegőben
Az ünnepélyes hang.

A tyúkok a ketreczbe szállnak,
A köpük csöndesek;
A méhek is szundikálnak
A mézsejtek között.

Eredj hát te is Erzsikém,
Ne várasd a mamát;
Én is megyek, hogy lefektessen.
Pá, pá! Jó éjszakát!

Magyar Irodalomtörténeti Int. Könyvtára

Budapest. Légrády testvérek